

MAKTABGACHA TA'LIMDA DIDAKTIK O'YINLARNING AHAMIYATI

Xoliqova MahliyoXon Abduvossi qizi

SAN'AT VA SERVIS TEXNIKUMI

2-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim muassasalarida didaktik o'yinlarning o'rni va ahamiyati yoritilgan. Didaktik o'yinlar orqali bolalarning tafakkuri, nutqi, diqqat va xotirasi rivojlanishi tahlil qilinadi. Shuningdek, o'yin asosida ta'lim berishning samarali usullari va pedagogik yondashuvlar ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: didaktik o'yinlar, maktabgacha ta'lim, bolalar rivoji, tafakkur, nutq, pedagogika, o'yin orqali ta'lim

Annotation: This article highlights the role and importance of didactic games in preschool education institutions. It analyzes how didactic games help develop children's thinking, speech, attention, and memory. Effective methods and pedagogical approaches based on play-based learning are also discussed.

Keywords: didactic games, preschool education, child development, thinking, speech, pedagogy, play-based learning

Аннотация: В данной статье рассматривается роль и значение дидактических игр в дошкольном образовании. Анализируется влияние игр на развитие мышления, речи, внимания и памяти детей. Также рассматриваются эффективные методы и педагогические подходы обучения через игру.

Ключевые слова: дидактические игры, дошкольное образование, развитие детей, мышление, речь, педагогика, обучение через игру

Kirish

Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim muassasalarida didaktik o'yinlarning o'rni va ahamiyati yoritiladi. Didaktik o'yinlar orqali bolalarning tafakkuri, nutqi, diqqat va xotirasi rivojlanishi ilmiy-pedagogik jihatdan asoslab beriladi. Shuningdek, o'yin asosida ta'lim berishning samarali usullari va tarbiyachining roli tahlil qilinadi. Maktabgacha ta'lim tizimi bolalarning har tomonlama rivojlanishida muhim bosqich hisoblanadi. Ayniqsa, bu davrda o'yin faoliyati yetakchi o'rin egallaydi. Bolalar o'yin orqali atrof-muhitni anglaydi, yangi bilim va ko'nikmalarni egallaydi. Shu sababli didaktik o'yinlar maktabgacha ta'lim jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. Didaktik o'yin – bu ma'lum bir ta'limiy maqsadga yo'naltirilgan o'yin bo'lib, unda bola o'yin jarayonida bilim oladi, fikrlaydi va mustaqil qaror qabul qilishga o'rganadi. Bu o'yinlar oddiy o'yinlardan farqli ravishda aniq maqsad, qoida va natijaga ega bo'ladi. Didaktik o'yinlar bolalarning yosh xususiyatlariga mos holda tashkil etiladi va ularning qiziqishini hisobga oladi. Didaktik o'yinlarning eng muhim jihati shundaki, ular bolalarda bilim olish jarayonini qiziqarli qiladi. Bola o'yin davomida o'zini erkin his

qiladi, bu esa uning faolligini oshiradi. O‘yin jarayonida bola nafaqat yangi bilimlarni o‘zlashtiradi, balki o‘z fikrini ifodalash, muloqot qilish va jamoada ishlash ko‘nikmalarini ham rivojlantiradi. Didaktik o‘yinlar bolalarning tafakkurini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Masalan, mantiqiy o‘yinlar orqali bola taqqoslash, tahlil qilish, umumlashtirish kabi fikrlash jarayonlarini o‘zlashtiradi. Shu bilan birga, o‘yinlar bolalarning nutqini boyitadi, yangi so‘zlarni o‘rganishiga yordam beradi. Bu esa ularning muloqot qilish qobiliyatini oshiradi. Shuningdek, didaktik o‘yinlar bolalarda diqqat va xotirani rivojlantirishda ham katta ahamiyatga ega. O‘yin davomida bola berilgan topshiriqqa e’tibor qaratadi va uni bajarishga harakat qiladi. Bu esa diqqatni jamlash va eslab qolish qobiliyatini kuchaytiradi. Natijada bola bilimni tez va samarali o‘zlashtiradi.

Asosiy qismi

Didaktik o‘yinlar bir necha turlarga bo‘linadi. So‘zli o‘yinlar bolalarning nutqini rivojlantirishga xizmat qiladi. Masalan, “Kim tez aytadi?”, “So‘zni davom ettir” kabi o‘yinlar bolalarda tez fikrlash va to‘g‘ri gap tuzish ko‘nikmalarini shakllantiradi. Harakatli o‘yinlar esa bolalarning jismoniy rivojiga yordam beradi. Mantiqiy o‘yinlar bolalarda fikrlash qobiliyatini rivojlantirsa, rolli o‘yinlar orqali bola turli kasblar va ijtimoiy rollarni o‘rganadi. Didaktik o‘yinlarni tashkil etishda tarbiyachining roli juda muhimdir. Tarbiyachi o‘yinining maqsadini aniq belgilashi, uni bolalarning yoshiga moslashtirishi va qoidalarni sodda qilib tushuntirishi kerak. Shuningdek, har bir bola o‘yinda faol ishtirok etishini ta’minlash zarur. Tarbiyachi bolalarni rag‘batlantirib borishi, ularning xatolarini muloyimlik bilan to‘g‘rilashi lozim. Bugungi kunda maktabgacha ta’limda zamonaviy pedagogik yondashuvlar keng qo‘llanilmoqda. Jumladan, interaktiv metodlar, multimedia vositalari va raqamli o‘yinlar didaktik o‘yinlarni yanada samarali qiladi. Bu vositalar bolalarda qiziqish uyg‘otadi va ularning bilim olishga bo‘lgan motivatsiyasini oshiradi. Didaktik o‘yinlar orqali bolalarda mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlardan chiqish, jamoada ishlash kabi muhim ko‘nikmalar shakllanadi. Bu esa ularning kelajakdagi ta’lim jarayonida muvaffaqiyatli bo‘lishiga zamin yaratadi. Didaktik o‘yinlar maktabgacha ta’limda bolalar rivojining muhim vositasidir. Ular orqali bolalar bilimni oson va qiziqarli tarzda o‘zlashtiradi, nutqi, tafakkuri va ijtimoiy ko‘nikmalari rivojlanadi. Shu sababli tarbiyachilar didaktik o‘yinlardan samarali foydalanishlari va ularni ta’lim jarayoniga keng joriy etishlari zarur.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta’lim tizimida didaktik o‘yinlar bolalar rivojining muhim va ajralmas qismi hisoblanadi. Ushbu o‘yinlar orqali bolalarning tafakkuri, nutqi, diqqat va xotirasi samarali rivojlanadi. Ayniqsa, o‘yin jarayonida bolalar bilimni oson va qiziqarli tarzda o‘zlashtiradi, bu esa ularning ta’limga bo‘lgan qiziqishini oshiradi. Didaktik o‘yinlar bolalarda mustaqil fikrlash, muloqot qilish va jamoada ishlash ko‘nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, ular bolalarning ijtimoiylashuviga ham katta ta’sir ko‘rsatadi. Tarbiyachining to‘g‘ri yondashuvi, o‘yinni to‘g‘ri tashkil etishi va bolalarni rag‘batlantirishi bu jarayonda muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida didaktik

o‘yinlardan foydalanish yanada samarali natija beradi. Shu sababli maktabgacha ta’lim muassasalarida o‘yin asosida ta’lim berish usullarini keng qo‘llash zarur. Bu esa kelajakda har tomonlama rivojlangan, faol va bilimli shaxslarni tarbiyalashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. “Maktabgacha pedagogika asoslari” – o‘quv qo‘llanma
2. “Bolalar psixologiyasi” – darslik
3. “Maktabgacha ta’lim metodikasi” – o‘quv qo‘llanma
4. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta’lim vazirligi dasturlari
5. “Didaktik o‘yinlar va ularni tashkil etish metodikasi” – ilmiy manba
6. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar bo‘yicha ilmiy maqolalar